

Endise Võru 1. Keskkooli juures mälestati endisi koolinoori-vabadusvõitlejaid.

JOOSEP AADER

Avati mälestustahvel endistele õpilasvabadusvõitlejatele

Laupäeval avati endise Võru 1. Keskkooli hoone seinal Jüri tänavas tahvel, millega põlistati mälestus pärast sõda tegutsenud koolinoorte vastupanuorganisatsioonidest.

Endiste Õpilasvabadusvõitlejate Liidu (EÕL) volikogu esimees, Tartu Linna Elektrivõrkude juhataja asetäitja Mango Daniel viis kohaletulnud rahva oma meenutustes aastasse 1944, mil üks okupatsioon lõppes ja teine algas. Peaaegu lootusetutes tingimustes algas Võrumaa metsades ja koolides vabadusvõitlus okupatsioonirežiimi vastu.

„See oli protest vägivalle ning ülekohtu vastu, kus jõu ja terroriga suruti peale oma ideoloogiat, mis sisuliselt oli okupatsioon. See oli protest küüditamise vastu. See oli teadlik eneseohverdus, kus puudusid omakasu või isiklik heaolu ja karjäär. Ning lõpuks — see oli tahe näidata maailmale, kui valelik võib olla üks suurriik, kui ta väidab, et on siin selle rahva valal tahtel. Meie suutsime seda näidata. Sellega oli ka meie ajalooline missioon täidetud. See oli meie võit. Kuid selle võiduga kaasnesid ka ohvrid.”

Katte mälestustahvli eemaldasid Asta Mugra (Eher) Tartust ja Valter Kuklane Võrust. Tahvilil on EÕLi embleem — mõök tammelehe ning sõnadega *Eesti vabaduse eest* — ja tekst:

„Selles majas tegutsesid aastatel 1945–1949 koolinoorte vastupanuorganisatsioonid „Skautlus”, „Põhjala Noored”, „Noored Partisanid”, „Sini-Must-Valge”, „Ugandi”, „Eesti Vabaduse Eest” ja „Salajane Kuperjanovlaste Organisatsioon.”

Kalju Aarop meenutas neid endisi Võru keskkooli noori, kes selles võitluses elu andsid: 28. detsembril 1945 langesid Nursis Viktor Lukk ja Henn Pihlapuu, 5. detsembril 1946 langes Kanepis oma kodu lähedal haarangul Kalju Liin, 5. veebruaril 1949 langes Viitinas Kalju Kirbits, 6. juunil 1952 langes Räpinas metsavendade juht Jaan Roots ning 28. märtsil 1953 Puutlipalu punkris Loosil Lehte-Kai Ojamäe. Vangilaagris hukkusid Võru Keskkooli õpetajad Olev Pehka 17. augustil 1947 Sevvostlagis ja Arvo Karise 2. mail 1948 Vjatlagis.

Mälestustahvel nende õpilaste ja õpetajate nimedega kavatsetakse avada sügisel Võru 1. Keskkoolis.

Ka need, kes siia kogunesid

lähemalt ja kaugemalt, on saanud tunda stalinliku režiimi ahistust vanglas ja vangilaagris, asumisel. Ent kui palju südantsoojendavat nooruslikkust, optimismi ja väärikust oli nende olemus.

Kõnelesid endised õpilasvabadusvõitlejad Elmut Laane ja Ülo Adamson. Viimane toetas mementolase Olev Kasaku mõtet, et koolides tekiks rohkem tugevaid isamaaliselt meelestatud õpilasorganisatsioone, nagu see oli enne sõda Eesti iseseisvusaastate lõpus. Värssmontaaziga tervitasid Võru 1. Keskkooli õpilased-kodutütred.

Tervitus- ja tänusõnadega pöördusid ürituse korraldajate poole haridusosakonna juhataja Arvi Leosk ja abilinnapea Tõnu Jõgi. Viimane andis ühtlasti edasi tervitused oma emalt, Tallinna omaaegselt õpilasvabadusvõitlejalt Aili Jürgensonilt (Jõgilt).

Kooli kunagised kasvandikud tegid ringkäigu koolimajas. Südamlikult võtsid neid vastu maja praegused kasutajad Võru 2. Keskkoolist.

EÕLi tänusõnad kuuluvad kõigile, kes olid toeks mälestustahvli avamisel, eriti Võru Linnavolikogule ja Võru Maavalitsusele materiaalse toetuse eest.

LIINA VALPER